[illegible] اینده هفته‌ده اوچ مرتبه

چهارشنبه ١ نجی فیڤرال ١٩٠٦ سنه ٢٠ ذوالحجه ١٣٢٣ سنه (№1) نومر ١

آزاد

سعادت: علم ومعرفت، اتحاد واتفاقده‌در.

غزته‌نڭ بهاسی شهرده اویلرینه طابشررغه هم چیتکه پوچطه ایله کوندررگه

بر سنه‌لك	آلتی آیلق	اوچ آیلق	بر آیلق	بره‌مله‌ب
٤ صوم	٢ صوم	١ صوم	٥٠ تین	٣ تین

اعلان اوچون برنچی صحیفه‌ده پیتیت حسابی ایله سطرندن ١٠ تین آخر صحیفه‌ده ٥ تین آلونور.

مسلك خلافنده اولماغان مقاله ومکتوبلر درج ایدلور.

Адресъ: Казань, Номера „Сарай“, № 8, 9. редакція газеты „Азадъ“

تیلیفون نومری ٥٣٨

قزان فیڤرال ١

غزته چغا باشلاغاچده برنچی نومرندن هرکم غزته‌نڭ مسلکن ازلارگه تونونالار. باشقه غزته‌لرگه بولغان بواش بزنڭ غزته‌مزنڭده باشینه کله‌چکدر.

شونلقدن بزده اوزمزنڭ مسلکمزنی اعلان ایده‌مز.

— قارانغی استبداد بولوطلری آستندن آرا نیره بالتراب کورنوب کیتکن ایرکنچیلك یاقتیلری آراسنده دنیاغه چقغان برغزته، اوزی اوچون یاقتیلق بیرگان نرسه‌نڭ قدرن بله‌چك، ویاقتیلقدن فائده‌لانوب ممکن [illegible]ر آلوب قالاچقدر.

غزته‌مز ایرکنلك طرفداریدر. اسمیده آزاددر آزادلق یاقتیلری دائم بولغان مدتڭ البته آنڭ نورن غنیمت بله‌چکدر بنگاه یاقتیلقلر سونوب کیتسه، قولندن کیلگان قدر یاکه‌دن یاقتورتو اجتهادنده دوام ایده‌چکدر.

باشقه‌لرغه بیرلوبده بزنی توشوریلوب قالدرلغان ایرکنچیلکلرنی آلورغه، یوغالغان حقلرمز بوسه ازله‌رگه، طابارغه، بیرولگان-[illegible]ن صالاب کوبرك استعمالگه کرتورگه روشاباقدر.

غزته‌مز ترقی «آلغه بارو» طرفداریدر. ملتمزنڭ آرتده قالوینه، حقلری آیاق آستنده یاتبطارغه، باشقه ملتلردن کم درجه‌ده [illegible]اصلا راضی دگلدر. ممکن قدر روح [illegible] بلند بولوینه، ملتمزده‌گی تجارت، [illegible]وکارنڭ ترقیسینه یول ازله‌رگه [illegible]چاقدر. ناداانلقنڭ ملتنی هلاکتکه [illegible]کانلگی هرکمگه معلومدر. شونلقدن [illegible]اتمزغه دنیا وآخرت مسعود اولومزغه [illegible] علم بابیدر، مدرسه‌لردر. وآنده [illegible] ایده‌چك شاکردلردر، شونلقدن، [illegible] خدمت ایته‌چك وآنلرنی یاقتورطاچاق [illegible] شاکردلریمزنی حاضرلاب چغارا تور-[illegible]یرنی یاخود قسقه‌چه‌غنه ایتکانده فابریکه‌نی [illegible] قیلو برنچی واجبلردندر. کوچی [illegible] قدر بونڭ اوچونده غزیته‌مز [illegible]وشاچاقدر.

[illegible]ته‌مز اتحاد واتفاق طرفدا[illegible]. اهل [illegible] آراسنده مذهب جهتندن [illegible]که باشقه [illegible]بدن واقع بولغان اختلافلر[illegible] تفتیش [illegible] ممکن قدر مسلمانلرنڭ دوستلقلرینه [illegible] ایرکنچکدر. مسلکمز شولدر، وقتینه [illegible]لر البته آلماشنور. امامسلك هیچ [illegible]قاز گارماس. غزته‌لرنڭ مسلکی [illegible] وجدانی ایله برابردر. محرر وجدانا [illegible]اری ایسه، اول هیچ بر وقت [illegible] صاقلایم دیوب، چروکلك [illegible] تشوب یورو[illegible]لاماس. ایرکنلکنی

قولینه آلغان آدم، ممکن توگل، اول اوزینڭ ایرکنلگینی کیری قایتارماس بلکه همیشه یوقارو کوتاریلورگه طروشور.

مثلا: اورطاچه‌غنه بر بای کشی فقیر بولونی هیچ تلامی، اوزنده بایلقنڭ بارلغنده اقرار قیلمی همیشه اوزندن بایراق کشینی کوز آلدنده تو‌توب شونڭ آرتندن یتارگه طروشا همیشه طویمی نه قدر بای بولغان صاین یاڭا هوسلری آرتا بارادر. شونڭ کبی بوحریتنڭده درجه‌لری بیك کوبدر. (استبدادده شولایوق) غزته‌مز حریت طرفداریدر دیدك. بلکه بزم فکرمزده‌گی بولغان حریتکنه بعضلر اوچون آزراقده طویولور. بوندای طوغرولرده عفو قیلسونلر بزحاضرگه فکر توغروسنده یاشره‌کلرمز صوڭره ضورایورمز اوسارمز.

دوما، دوما، دوما.

غزته‌لرده همان بر بالق باشن چاینیلر هر برسنڭ گاسه‌[illegible] [illegible]‌ووینی دومانی، بازار[illegible]ب همیشه بومسئل توغروسنڭ یازودان طویغان کشیلر ایشوتلگالیدر. هر نرسه هر اش وقتینه قاراب بولا. تیمرنی قزوونڭ صوغالر. بو وقتقه قدر یازلغانلر بوز مرتبه، مڭ مرتبه یازلسه‌ده همیشه آز، همیشه یڭی، همیشه خلق آڭغاروب یته آلمی، همیشه خلق اشکه توتونا آلمیدر. فبرال باشینه قدر بر آی اچنڭ ایز بیراتیللرنڭ صانن صایلاو اشینه قاتوشورغه تلاگان کشیلرنڭ حسابن جیدیلر شول وقتده قایسی برسی موندای اوز کسه‌سینه فائده کیلمی تورغان اشکه وقتن اوزدراسی کیلمایچه ایرونوب برایکی آدم یرگه باروب اوزینڭ صایلاو اشینه قاتوشاسی کیلگانلگین بلدرمایچه اعلان قیلمایچه قالدیلر. بعضی برلری نادانلرنڭ قوتورنوی واوزینڭ نادانلغی سببلی، آنڭ ألله نرسه‌گه قول قویدرا تورغانلردر، قولڭ قاین بولسه باشڭ شونڭ دیب بتونلای کیری توروچیلرده بولغالادی. ایندی نی بولسه‌ده بولدی. تعیین قیلنغان وعده‌سی اوزدی. بوندان صوڭ نی قدر اوکونساڭ فائده‌سی یوق.

آڭلاغان کشیلردن آزمی، کوبمی باروب یازلغالاغان کشیلر بولدی.

حاضرده کیلاچك کونلرمزنی ایسابلارگه وقت یتدی. بویازلغان کشیلر صایلارغه حقی بولغانلر برکون بولور البته صایلاو اشینه قاتوشورلر، یعنی صایلاوچیلرنی صایلارلر.

بوبرنچی صایلاوده کملرنی صایلایاچقمز، آنلر نیندای کشیلر بولاچاق؟

برنچی، اوچنچی، دورتنچی چاس[illegible] مسلماندن برر کشی صایلانه آلورمز [illegible] ایکنچی، بشنچی، آلتنچی چاستلردن [illegible]

مسلمانلرنڭ کوبرك بولغان یرندن مسلمانلردن نیچه کشی صایلانا آلاچاقمز؟ وآنلرنڭ کملر بولوون خلق معقول کوره‌لر. اگرده بو صایلاوچیلرنڭ کوبراگن مسلماندن صایلانا آلماساق اول وقت حالمز نیچك بولاچاق، اول بزنڭ اشانوب شار صالغان کشیلرمز اوزلرینڭ قوللرنڭ بولغان شارلرن کمگه صالاچاقلر؟ قزاندن نیندای کشینی پیتربورغه یباراچاقمز؟ اول یباراچاك کشیمز قایسی پارتیا کشیسی بولاچاق. مسلمانلرنڭ عامه‌نڭ فائده‌سن قایغورتاچاق کشی بولاچاقمی؟ اول کشیمز برگه قوشولغان اون یدنچی اوکتابر، تارغاڤا پرامیشلیننی پارتیالرینڭ باشلرنده یوری تورغان، ایتکچی صافرونفمو؟ یاخود کاره‌کینمو؟ ألله برده بولماسه (شونی صایلاڭز بیك یخشی کشی اول دیب اعلانلر باصدروب تاراتلغان) روس پراڤسلاونی صامادیرژاونی گازیتینڭ، یداکتوری آ. ت. صالاڤیوفنی صایلیمزمو؟ یابسه «سار اسکی نارودنی پارتیه» باشنڭ یوری تورغان پرافیسور زالیسسکی، یاخود صوکولوفسکی نی‌مو؟ موندن باشقه، کانستیتوتسیوننی دیماکراتیچسکی پارتیا طرفدارلری: [illegible]افیسور شبرشینیڤیچ، آدڤاکاتلردن: [illegible]ات، ڤینسیانف لرده بار. شونلردن برارسون صایلارغه‌مو؟

اگر اوزمزنڭ مسلماندن بولدررغه طروشورغه کیره‌ك دیساك پیتربورغه بارورغه یارافلی سید گرای میرزا آلکین بار. قولمزده‌غی شارلرنی شوڭار صالیقمی؟

بو توغروده اجتهاد اینارگه بیك وقت. مسلمانلرنڭ فائده‌سن اوزلری قدر البته هیچ کم بلماوچیلگی بیلگولیدر.

«اوزڭنکی اوزه‌ڭ، کشینکی کشتاکده» دیگان بر مقال بار بیك توغرودر.

شونڭ اوچون اوز اشمزده اوزمز اجتهاد قیلو بیك تیوشدر.

بر قزان برله‌ده اش بتمی اطرافدن کیلاچك وکیللر آراسنده مسلمانلرنی کوبره‌ك صایلاتورغه وآنلردنڭ آز بولغانڭ بر ایکی کشینی پیتربورغه یبارورگه طروشورغه تیوشلیدر. قزان، اوفا، صامار کبی مسلمان کوب بولغان یرلرنڭ بز کوبره‌ك وکیللر یباره آلماساق، دومادە مسلمانلرنڭ طاوشلری بیك آز بولوب، هیچ تأثیری قالماس. ع. ك.

٣نچی نویابر مانیفیستی نی بیره؟

بزنڭ کریستیانلرمزغه ٣نچی نویابرده ئلوغ مانده[illegible] [illegible]. شول الو[illegible]غ مانیفیستنڭ فائده‌سی یاکه [illegible] [illegible] اوچون، بز روس تاریخندن [illegible] [illegible] قارایق: ١٣نچی ١٤همده [illegible] آلداوندان علانه‌[illegible] [illegible] خدمت ایتکان آدملر بولوچیلق حقوقی لغانده [illegible]ی: شهردان شهرگه آولده [illegible] چیلك بلالرونی‌[illegible] [illegible] چیلق ایتوب [illegible]وب الالمیلر.

تش دوکتوری

ا. م. بورلیاند. بالشوی پرالومنی اورامده گورزین یورطنده. سرخاولرنی ایرته‌گی ساعت اوندن کیچکی ساعت آلتی‌غه قدر قبول ایته، یاڭا تشلر قویادر.

ییری بایارلر قولنده قالا باشلاغان. قایو کریستیانلرنڭ ییرلری آز اولوب وقایولرینڭ هیچ اولمادقده، کریستیانلر بایارلردن ٣ یاکه ٥ سنه‌گه‌ییر صاتوب آلوب کریستیانلر ییرحقن بایارلرغه ایکمك یاکه آقچه ایله تولاب تورغانلر.

صوڭره بایارلر مسکاو پادشاهلرندن کریستیانلرگه حکم ایدارگه پراڤا آلغاچ بایارلر کریستیانلرگه ییر حقن (یاکه آبروکنی) نیقدر تلاسه‌لر شولقدر تولاتکانلر.

اگرده بایارلر صوراغان آقچه‌نی کریستیانلر تولی آلماسه‌لر، بایارلر کریستیانلرنی شول ییردن یبارمسکه حکم ایتوب قویغانلر. بایارلر کریستیانلرنی آقرون، آقرون قصه باشلاغانلر. همده، حکومت طرفندن کریستیانلرگه بایارلر ایله حکمله‌شرگه ممکن اولمای تورغان زاقونلر چغا باشلاغان.

شولای‌ایتوب بایارلر کریستیانلرنی بتونلای‌اوزلرینڭ قللری ایتوب قویغانلر. اقتغنده کریستیانلر بز نیا بوبایارلرغه قل بولوب تورامز؟ بز نه اوچون آنلر بوش خدمت ایتوب آنلارغه هر اورنده عیبلی بولو تورامز؟ بزنڭ بوییرمز نیك اوزمزنڭ قولمزغه بیر ولما بوییرنی بزنڭ آتالرمز بابالرمز اوزلرینڭ قیمتلی جانلر تنلری وتیرلری ایله تابماغانلرمی؟ بزنڭ آتالرمز بابالرمز شولقدر قانلرین توگوب بوییرلرنی آلغا اگرده بز آنڭ اوستنه آقچه تولاب همده قل بولو تورساق بزنڭ آتالرمز، بابالرمز بزدن نیچك ر[illegible] اولسونلر دییوب کریستیانلر تورلی، تورلی، فکر[illegible] توشه باشلاغانلر.

صوڭره ١٨٦٠نچی سنه‌ده روسیه‌نڭ هرگوبیرنڭ کریستیانلر آراسنده تورلی، تورلی قارشیلق بولا باشلاغاچ ایمپیراطور ٢نچی آلیکساندر کریستیانلرنی بر قولاچ ییرگه بایارلردن آزاد ایتکان.

صوڭره حکومت بایارلر ایله کیلشوب [illegible]٠ میلیون کریستیانغه ١٣٠ میلیون دیسه‌تینه آ[illegible]وتلرنڭ ییرین بیك قیمت بها ایله صاتوب، شو[illegible] ییر حقن حکومت کریستیانلردن ٤٩ یل اچنده آلوب بترمکچی بولغان. لکن کریستیانلر آزاد ایتلگان [illegible] ٢٠ گنه میلیون اولوب، حاضرنده ١٠٠ میلیوندن آرتق بولسه‌لرده ٤٤ یل اچنده کریستیانلرغه [illegible] دیسه‌تینه‌ده ییر بیرولما گان.

بزنڭ کریستیانلرمز واقعاده آزاد اولدیلرمی؟ یوق، یوق! آنلر آزاد اولمادیلر. حاضرنده بزگه بیك یخشی کورنوب‌تورا. آنلر آزاد ایتلما گان. فقط بر حوجه‌دن ایکنچی‌سینه گنه کوچکن. بزنڭ کریستیانلرمز بایارلرغه تولی تورغان آبروکلرین یاڭا حوجه‌لرینه توله گانلر هم تولیلر. کریستیانلر اوّلکی حوجه‌لری اورنینه قوتلی، کوچلی حوجه‌لر پیدا بولغان، کریستیانلر جبرلرگه توزدیلر.

بیك اوزاق توزدیلر، ١٠٠ میلیونلی کریستیان ١٣٠ میلیون دیسه‌تینه ییرگه نیچه یللر صبر وقناعت ایتدیلر.

اما بعض بایارلر ییرلرین کریستیانلرغه صاتونی هیچ اویلامیچه، بزکه بر نیچه مڭ آدمگه ١٥٠ میلیون دیسه‌تینه ییر آز؛ بزگه آشلقنی یخشی اوگدردای ییر کیراك دییوب بر نیچه عقلغه تامانراق بولغان چیناونیکلرمزنی قوتورتوب توردیلر. بایارلرنڭ پلانلرینده بوشقه کیتمادی. [illegible]ونه! شول بر نیچه چیناونیکلرنڭ

[illegible] ١٩٠[illegible] نجی سنه‌ده هیچ [illegible]

[illegible]لیف.

[illegible]دن ترجمه.

بزگه بربر ضرر کیتردیلرمی ؟ بلکم بز یاپونلرغه بربر ضرر کیتروب، آنلر صوغشرغه توتندیلرمی ؟ یوق! بز کریستیانلر یاپونلرغه هیچ ضرر کیترمدك هم، آنلرنڭ ضرری بزگه هیچ تیمادی، حتی یاپون دیگان سوزنی صوغشقه قدر ایشتکانمزده یوق ایدی.

یوقسه بزنڭ ییرمز یوقمی؟

بزنڭ ییرمز کوب، لکن جانلرمز، تنلرمز ایله تابقان ییرمزنڭ کوبسی خلق قولنده توگل.

بریل صوغشدق، بر یل قان توکدك اما جیگونڭ ایسیده کیلمادی.

خلقمزنڭ ییری آرتمادی! خلقمزنڭ نیدایومکه‌سی کوندن کون آرتدی؛ خلقمز کوندن کون قصلدی؛ خلقمز کوندن کون فقیرلندی.

کریستیانلرمزغه ییر آز!

صاچکان آشلقلری آشارلرینه ییتمای. خلق آچقه زارلانا، زارلانا اوزون یللرنی اوتکاره‌لر. آلای بولسه‌ده هر اشلرین آتالرینه تابشرغان کبی چیناونیکلرگه تاپشرالر ایدی. لکن صوغش خلقنڭ کوزن آچدی. خلق اوزلرینڭ چیناونیکلری آرقاسنده علم، معرفت جهتندن ایك آرتقه قالغانلقلرین همده چیناونیکلرنگده بر اشکه یاراماغانلقلرین سیزنوب ٩ نچی ینوار کونندن بیرلی حکومت‌اشینه خلق‌اوزی قاتشونی تلی‌باشلادیلر. شول کوندن بیرلی ئلوغ روسیه‌نڭ هربرگوبیرنالرنده رابوچیلر اشلرینی تاشلاب کریستیانلر حرکتکه‌کیلوب تورلی وجه ایله هر ساعت صاین حاضرگی حالگه راضی اولمادیقلرین آڭلاته‌لر.

چیناونیکلر بونی بیك یخشی آڭلادیلر لکن [illegible]زلرینڭ ایکمك‌لرین یوغالتاسیلری کیلماینچه تورلی [illegible]ده‌لر بیروب رابوچیلرنڭ راضی اولماقلرین تلادیلر. [illegible]ندان صوك رابوچیلر برآز حال جییارغه تلاسه‌لرده [illegible]اونیکلر بختسزلکلرینه قارشی بتون روسیه خلقی [illegible]قلارینه باصوب اوزلرینه فائده‌لی اولغان تورلی، [illegible]لی نرسه‌لر صورای باشلادیلر.

٣ نچی نویابرده کریستیانلرنڭ یاصاقلرین برآز [illegible]ورگه ١٩٠٦ یل باشندن یاصاقنڭ یارطیسونغنه [illegible] ١٩٠٧ نچی سنه‌ده یاصاقنی بتونلای آلماسقه [illegible] قیلندی. آز ییرلی کریستیانلرغه ییر آلور [illegible]ن بانکه‌لر آقچه بیرونی وعده قلدی. ییر آلور [illegible]ون بزگه بانکه آقچه بیرگاچ [illegible] [illegible] وقتنداغی کبی بر خوجه‌دن چغاروب [illegible]چی خوجه‌غه کرتمسلر میکان؟

ز. گ. ڤا

[illegible]ان حقوقمزنی‌اوزمز محافظه قیلرغه لازم بولغان زماندر.

[illegible]وقنی صاقلرغه هرکم اوزینڭ انسانیتنده اولان حقنی بلماینچه بولمایدر آنی بلماك لکن علم واوقو [illegible] برله‌گنه حاصل بولادر. علم واوقوده مکتب ومدرسه‌لرگه یوروبرله بولادر همن اوقتوچی‌غه محتاج بولادر. مکتب‌مدرسه واوقتوچی معلم ومدرسلرمز اگرده یخشی [illegible] بولسه اوقومزده یخشی بولادر اگرده ناچار بولسه اوقومزده ناچار اولوب حقوقلرمزی بلماکمزده بیك ضعیف بولوب هچده محافظه قیله آلمامز.

چونکه‌مکتب، مدرسه، معلم ومدرسلرمزاوقونڭ قورالی‌در، قورال ناچار بولسه آنڭ برلن اشلنگان اش‌ده ناچار بولماقی طبیعی‌در. ایمدی بقالم‌مکتب، مدرسه معلم ومدرسلرمزنڭ حالینه اولا مکتب ومدرسه‌لرمزنی اصلاح بزگه لازم وواجب‌در، چونکه اصلاحقه غایتده محتاجلردر مکتب ومدرسه‌لرمزنڭ مکمل بولماغی سببلی معلم ومدرسلرمزده ذمه‌لرینه لازم بولغان اشنی کما ینبغی اداء قیلودن عاجزلردر. چونکه معلم ومدرسلرمزنڭ اکثری مکتب ومدرسه‌لرنڭ جهة طبیه‌سی توزوك اولمادغندن سلامت‌لیك‌لری بیك ضعیف تورلی امراض ایله‌مبتلالردر، خصوصا یوتکروچی‌لردر. ایکنچی عموما معلم ومدرسلرمزنڭ معین پروغرامماسی اولمادغندن همده اچنده اوقولغان فن‌لرنڭ کوبسی دنیاوآخرة که‌فائده‌سی اولمای‌توروب‌ده‌اول‌فن‌لرده تصنیف ایدلگان فائده‌سز کتاب‌لرنی اوقوغان بولب همه آنلرغه بزنڭ مدرسه‌لرمزده دین علمی‌گنه اوقوله دیب یالغاندان اسم قویب‌بیهوده ١٥-٢٠ سنه عمرنی تضییع واسراف قیلودن‌غنه‌عبارةدر. ایمدی بز مسلمانلر برلشوب اجتهاد قیلب شرعاده لازم وفرض بولغان علم‌لرنی تحصیل‌ایدب، همه مسلمان‌لرنڭ دنیا وآخیرت سعادتینه سعی واجتهاد ایلم صنگره‌ده همه حقوقلرمزنی بلب محافظه‌سینه‌ده چالشالیم. مکتب ومدرسه‌لرمزنی تعصب‌نی طاشلاب همه‌مز برلکده اتفاق برله مادی ومعنوی اصلاح ایده‌لم.

بو خصوصده آزادنڭ مقصودی بقدر الطاقة قای توغریده نقصاناتی بارلغنی تفصیلاکورساتب طریق اصلاحینه علاجلرینی ازلامکدور الله موفق ایلیه انه خیر موفق ومعین

ع.

جمعیتلر یاصاو توغریسنده یاڭا ترتیب

مینیسترلرنڭ ٢٤ نچی عینوارده بولغان مشاوره مجلسلری جمعیتلر یاصاو توغریسنده بولغان مسئله‌لرنی قارادیلر هم بر تورلی ترتیب توزدیلر.

بو مجلسده ایکی تورلی (پرایقت) یعنی اولده تدبیر ایتلگان ایکی پرایقتنی قارادیلر؛ برسی، مینیستر یوستیتسی طرفندان یاصالغان (پرایقت) یعنی تدبیر ایکنچیسی مینیستر (ونوترینیخ دیل) یعنی داخلیه ناظری طرفندان قویلغان (پرویقت) تدبیر.

بو ایکی تدبیر تفتیش ایدلب ایکی سندن (بر پرایکت) یاصالدی هم اش یورتوترتیبنه (عسودارستوینی‌ساویتکه) پادشاه‌نڭ کیڭاش‌مجلسینه‌قویولاچقدر.

یاڭا ترتیبلرنڭ فقط، عمومی جمعیتلر توغریسنده‌غنه بولاچاغی کوریله‌در.

ترتیب‌نڭ عمومی جمعیتلر اوچونگنه ایکانچیلگی بیگراك داخلیه ناظری‌طرفندن‌یاصالغان پرایکتنڭ برنچی ماده‌سندن اڭلانادر.

چونکه آنده ایته: «عمومی جمعیتلر توغروسنده یاصالغان کیلاچکده‌گی پونکتلرده یازلغان ترتیبلرنی رعایه ایدوب، حکومت کشیلرینه [illegible]رخصتندن باشقه هر تورلی مجلسلر یاصالورغه یاری» [illegible] عمومی جیین دیب شوندی جمعیتنی ایتله، اول جیینده بولاچاق کشیلرنڭ صانی آچق حساب ایتلگان بولماسه یاخود چماسی معلوم بولوب‌ده بوجیونی یاصاوچیغه‌اسملری بیلگلی‌بولماسه».

زاکون براه برکتولگان هر تورلی اوپشتوالرنڭ صایوزلرنڭ اوزلرینڭ اعضالری‌غنه جیولا تورغان جمعیتلری عمومی جمعیت دیب آتالمی هم آنڭ اوچون عمومی جمعیتلر اوچون بولغان نظاملرنی رعایه‌ده لازم بولمیدر.

جمعیتلر توغروسنده بولغان ترتیبلر شونلردر: یاصالاچاق جیین شول یرنڭ نچالنیگنه اقل آچلماسدان اوچ کون الوك معلوم ایتولور.

اگر مجلسکه چیتدن ٥ کشیلرچا قریلاچاق بولسه، ناچالنیکلرگه‌چاقرودن‌اوچ کون‌الك‌معلوم ایتلورگه‌تیوشلیدر.

اگر جیون پالیتسه‌نڭ ناچالنیکلری هو وقت بولمی تورغان اورنده یاصالورغه توغری کیلسه، اول وقتده جیون یاصالغانغه قدر ٧ کون مقدم معلوم ایتمك تیوش بولادر.

جیوننی معلوم ایتو فورماسی اون ایکنچی اوکتابرده برکتولگان ترتیبلر ایله بررکدر.

اگر جیونغه بربر کشینڭ داقلادی قویولاچاق بولسه، اول وقت (زاياولینیه) سنده اول داقلادنی بیروچینڭ اسمنی فامیلیه‌سنی توراتورغان‌یرینی‌یازارغه‌تیوش‌بولادر. یاصالاچاق یرنڭ ناچالنیکلری رخصتی ایله آچق هواده‌ده یعنی صحرالرده اورامرده‌ده یاصالورغه ممکن.

میت اوزاتولر قبرستانده زیارة اوچون جیولولر هم شریعت‌تحت حمایه‌سنده بولغان‌جیولولر موندن مستثنادر. بوندای‌جیولولر اوچون‌ناچالنیکلرنڭ رخصتی‌لازم‌بولمیدر.

اگر یاصالاچاق جیونلرده سویلاناچاك قارالاچاق اشلر، توب زاکونلرغه خلاف بولسه، یاخود خلق‌نڭ طنچلقینه ضرر کتوره چك نرسه‌لر بولسه آندای جیونلرغه رخصت بیرلماس.

مجلسکه یانده قورال یورتورگه حقی بولمغان کشیلر قورال برله کیلسه‌لر، یاخود خدمتده‌گی توبن چینلی صالداتلر، یاشی یتمگان کشیلر، (دورناڤانڭ پرایکتی بوینچه توبان هم اورطا مکتبلرده اوقوچی شاکردلر) قاتوشسه‌لر بو مجلس زاکوننی مجلسکه حساب ایدلمیدر. مجلسده حکومت کشیلرینڭ حاضر بولوچیلقلری نڭ تیوشلگی حقنده، دورناوا پرایکتینڭ ٨ نچی، آکیمف پرایکتینڭ ١٠ نچی ماده‌سی بوینچه: **عمومی بولغان مجلس‌لرده** شول یرنڭ گوبرناتوری یاخود پالیتسه ناچالنیگی برر حکومت کشیسن بولدررغه تیوشدر.

دورناوانڭ پرایکتنده مونڭ اوستینه: «اگرده اول مجلسده حاضر بولغان حکومت کشیسی‌مجلسك سویلاوچینڭ اسمن فامیلیاسن صوراسه مجلسنڭ رئیسی آڭارایتورگه تیوشلی» دیبده یازلغان. اما آنی قبول ایدلمادی.

مجلسده ترتیبلرنی رعایه قیلومجلسنی یاصاوچیغه یاخود اول مجلسده رئیس مجلس صایلانغان بولسه آنڭ اوستینه، لازمدر.

اگرده جلسه‌[illegible] [illegible] کشیلر مجلسکه کرسه‌لر، یاخود مجلس حکومت طرفندن ممنوع بولغان صورتکه کرسه اول وقت مجلسنی یاصاوچی کشیگه، یاخود رئیس مجلسکه، مجلسنی یابولازم بولادر.

مجلس حکومت طرفندن ممنوع بولغان روشده بارا باشلاسه، شونده حاضر بولغان حکومت کشیسی مجلسنی یاصاوچنی یاخود رئیس مجلسنی ایکی مرتبه تنبیه ایتارگه تیوشلی. اگرده ایکی مرتبه تنبیه ایتکان صوڭنده‌ده مجلسنی‌یابماسه‌لر اول‌وقت حکومت کشیسینڭ اوزی یابارغه حقی‌بار.

اگرده حکومت کشیسی مجلسنی یابقانلغن اعلان قیلغاچده خلق تارالماسه اول وقتده پالیتسه ایله خلقنی تاراتولور.

بوترتیبلر غاصوداراستوینی دوماغه صایلاو توغروسنده بولغان جمعیتلرنی یابوده‌ده اجرا قیلونادر.

اگر عمومی بولمغان مجلسلرنڭ عمومی صورتینه کرگانلگی معلوم بولسه اول‌وقتده اول مجلسنی اعتبار ایتوب‌مجلسنڭ قانونلرغه موافق بولون تیکش[illegible] پالیتسه‌نڭ حقی‌باردر.

ریستورانلرده، مهمان‌خانه‌لرده، چای‌خانه وآش‌خا[illegible] هم موکار اوخشاشلی یرلرده عمومی مجلس یاص[illegible] هیچ رخصت بیرلمایدر.

حکومت کشیسی‌نڭ اوزینڭ امری برله یاصال[illegible] مجلسلر بویاڭا ترتیبدن مستثنادر.

ناچالنیکلرنڭ رخصتندن باشقه‌یاصالغان مجلسلراوچو[illegible] اوچ یوز صومغه اشتراف صالو یاخود اوچ آی حبس[illegible] ایتو جزاسی تعین ایدله‌در.

ناچالنیکلرنڭ امرن ادا قیلمغانلق‌اوچون یوزتن[illegible] قدر اشتراف یاکه بر آی حبس بولوی تعیین ایدل[illegible] مشاوره مجلسنده‌گی باشقه اعضالر جزانی یومشا[illegible] یاصاونی معقول کوره‌لر.

ترتیبلرنی بوزغان اوچون بولغان حکم اش[illegible] میراوای سودییه‌ده قارالاچقدر.

(«ن ژ[illegible]

پیتربورغده اسلام جمعیتی.

بعض مسائل مهمه‌نی حل اوچون روسیه مسلما[illegible] اتفاقی‌نڭ قزان شعبه‌سی هرطرفدن مسلمانلردن [illegible] جییولورغه دعوتی بوینچه ١٥ نچی غنوارده [illegible] پیتربورغه ٨٥ کشی وکیل‌جییولدیلر. بولرنڭ [illegible] مجلس‌لری حقنده حکومتدن اذن صوراب شول [illegible] مجلس اوچون اورن حاضرلب قویارغه غنوارنڭ [illegible] پیتربورغه کیتکان یوسف افندی آقچورا او[illegible] حواله ایدلگان ایدی، لکن مع التأسف بوم[illegible] اول قدر اهمیت بیرماگانی سببلی‌می؟ وقتنده [illegible] جییولو ممکن بولماغانلقی ظاهر بولمادی فقط [illegible] کونده‌گنه پیتربورغنڭ شهر حاکمی ظریفا [illegible] رد ویردی.

آندن صوڭر جییولغان وکیل‌لرمز مصلحت [illegible] داخلیه ناظری دورناوا حضوتلرندن صوراسه‌لرده [illegible] هم تیززمانی جواب رد آلندی. بعده بریرده جییولو[illegible] غیر رسمی مجلس یاصار اوچون فینلاندیه‌که بار[illegible] مصلحت ایدلسه‌ده ایرته‌سی کون آنگده ممکن اولما[illegible] ظن ایدلب تخمینا ٢٠ کشی‌دن عبارة اوزآرالر[illegible] انتخاب ایدلمش برکامیسیه اش‌که شروع قیلب [illegible] شولوق اثناده چهارشنبه کون داخلیه ناظری‌نڭ [illegible] کونی اولدغندن بارب کورب مجلس یاصارغه رخ[illegible] صورارغه جمعیت طرفندن قریم مفتیسی ع[illegible] قاراشایسکی، قزان‌نڭ داملا عالمجان البارودی، [illegible] وکیل‌لری قزان‌نڭ سید گرای آلکین قریم[illegible] مفتی زاده فریمتایف جلال‌رینی وکیل ایدلدی ما[illegible] کونده آنلر بارسه‌لرده ناظر حضرتلری قبول ایما[illegible] بیارب کیچنده مخصوص کشی آرقلی جمعه کو[illegible] ٤ ساعتکه دعوة قیلدی.

بو دعوة سببلی رسمی مجلس‌نڭ بولوینی جمع[illegible] ظن ایدب مذکور ساعتنی منتظر بولسه‌لرده کامیس[illegible] هنوز اشنده مشغول بولدی. اما جمعه کون [illegible] مذکورده معهود وکیل‌لر بارب قایتقاچ [illegible] حسن ظنی تمام تارالدی، ناظر حضرتلری [illegible] قیلمش‌لر، وکیل‌لر رخصت بیرلماگانده ج[illegible] مسلمانلرینڭ چوالو احتمالی باردیسه‌لرده ناظر[illegible] مسلمانلر بیك بخشی کشیلر بز بله‌مز هیچ چ[illegible]

متفرقه

حریت شخصیه هرکم اوزی ایرکن بولوچیلق نی نرسه ونیگه اول کیراك.

صوڭغی کونلرده روسیه شهرلرینڭ بلرچه سنده أشچی‌خلق‌اشن توقتادی؛ أشچیلر ایتدیلر:" حکومت بزگه ایرکن غراژدانین حقوقلرنی بیرمیچی، بز آشله‌مه‌مز، فابریك وزاڤودلرنی یابدروزمز، شهر ویورتلرنی‌قارانیلقده قالدرورمز، آلارنی‌صوو‌ایکمك‌دن‌یازدرورمز، اوزمز آچغرمز لکن‌ایرکن غراژدانین حقوقلرون صوغشوب‌آلورمز." دیدیلر بو حقوقلرنڭ ایڭ برنچسی شخصی حریت حقوقیدر (هرکم اوزی ایرکن بولوچیلق).

نی نرسه اول حریت شخصیه؟ نه ایچون أشچی خلق آنی بو قدر آلاسی کیله؟

روسیه کشیسنه بوحقوقنڭ نه ایکانلگن آڭلاوی بیك جیتوندر. بوزمانغه چاقلی روسیه کشیسون چولغاغان ترکلك هنوز ایرکنچلکنی یوقغه چغاروب باردی، هرکم نی اوزینه قللق غه ایلندردی.

روسیه کشیسون هیچ غیبسز شهر اورامارنده آتوب‌اوتردیلر، یاقتی کوننڭ اورتاسنده قامچی‌ایله قینادیلر، شخصی حریت (هرکم اوزی ایرکنده بولوچیلق) حقوقی [illegible] **[illegible]الاسن موندای** [illegible] [illegible] قیلمق [illegible] [illegible] ایته‌شلر، البته ما[illegible]

یاتقردیلر، حتی ألله نچه‌شریل یالغز برکشینی آیرم بربولمه‌ده توتدیلر، هرکم‌اوزی‌ایرکنده بولوچیلق حقوقی ایته‌در: **هیچ کم حاکم نڭ حکمندن باشقه تورمه‌گه یابلماس.** پولیسه روسیه کشیسنڭ ایوینه تون اورتاسنده کروب، نرسه‌لرون آقتاردی، اوزون تنتودی، - هرکم اوزایرکنده بولوچیلق حقوقی ایته: **کشی ایوینه حاکم‌نڭ رخصتندان باشقه هیچ کم آندای تنتو نیتی‌ایله کره آلماس، فقط عادت‌دن‌تش واقعه‌لر بولغانده‌غنه کره آلور.**

روسیه کشیسنڭ پوچتی آرقلی یاقینلرندن کیلگان خطلری آچلنوب‌اوقلدیلر حتی بعض‌وقتلرده بوتوننای یوقغه چقغالادیلر، - هرکم اوز ایرکنده بولوچیلق حقوقی ایته: **هیچ کم‌نڭ اوز آره یورتلگان خطلرینه تیولماسون دیب.** آخرنده، اگر پولیسه طیسه، روسیه کشیسی شهردان کیته آلمایدر، - هرکم اوزایرکنده بولوچیلق حقوقی شولدرکه **ایرکن کشی تله‌گان جیرده عمرکیچرسون، تله‌گان جیرینه بارسون هم یورسون.**

بو زمانغه چاقلی روسیه کشیسنڭ ترکلکی قللق[illegible] قلوغنه بولغانلقدان، آ[illegible] ایکانون آڭلاوی بیك چیتوندر [illegible] [illegible]کی ایکانلگنده بلگان م[illegible] [illegible] کلك باشقه‌ل[illegible]

فقط زا کونغه‌غنه تابع‌در.

کشیلرنی قازاقلر قینامی تورغان مملکتلرده بار، براونڭ ایوینه ایکنچی بر کشی خوجه رخصتندان باشقه واتوب کرالمای تورغان یاقلرده بار، بر کشی ایکنچیسون اوز اختیاری‌ایله گنه تورمه‌گه یابا آلمای تورغان یاقلرده بار. موندای مملکتلردان برسی آنگلیه‌در.

آنگلیه‌ده‌گی معیشت حقوقلرنی دقت ایله قاراساق، شخصی حریت‌نڭ بزگه‌ده نه ایکانون آڭلاو بیك جیگللر. **اگر حکم برکشینڭ عیبنی اثبات ایتمسه، آنگلیه قانونی بوینچه بو کشی تورمه‌گه اوطرتلمای هم یابدرلمای.** پالیسه یابقان هر آنگلیچان اوزاشن تفتیش قلدرورغه حکم‌گه قوشا آلا. یابقاچ ٢٤ ساعت‌دن کیچکمینچه. توتلغان کشیگه حکم جواب بیرورگه تیوشلیدر.

اگر یابلغان کشینی حکم عیبسز تابسه، ایرکینلککه چغارادر. جبرلنمش کشی اوزون یابقان پالیتسایسکی‌نی حکم‌گه بیروب جزا قلدرتا آلادر. شولای ایتوب، آنگلیه‌ده کشینی توتوب آلوب، تورمه‌گه یابوبیك جینگل توگل، آننڭ اوچون یابدروچینڭ اوزی تورمه‌گه أله‌گو احتمالی بار. همده آنگیه‌ده هر پروستوی أشچیگه تورمه‌گه أله‌گو تیز بولغان شکللی، نیندایگنه بولسه‌ده پالیتسایسکی‌گه‌ده تورمه‌گه أله‌گو بیاك ممکن‌در؛ [illegible] بدم دیورگه رخصت یوق. بزنڭ روسیه‌ده کچکنه

چیناونیکنی‌باش ناچالنیکلرینڭ رخصتندان باش[illegible] بیروب بولمای. چیناونکلرگه حکم ایتو[illegible] توروب، ایرکنچیلك هم هرکم اوزی ایمین [illegible] بولمای هم بولوویڭ احتمالیده یوق.

آنگیه‌ده هر چیناونیك، حتی أشنی [illegible] امری یوینچه قلسه‌ده، اوزأشی‌ایچون حکم قار[illegible] اوزی جوابلیدر. نه نه‌ایچون آنگلیه‌ده. هرچی[illegible] کشینی توتقان وقتده اوز اوزندین صوریدر [illegible] بوکشینی توترغه حقم بارمی؟ منم بو ت[illegible] حکم‌گه موافق بولورمی؟ بو أشم ایچون تو[illegible] اوزم أله‌کمامی؟

بیك یخشی [illegible]ولورایدی، اگرده آنگلیه مملکت[illegible] شکللی بز[illegible] روسیه چیناونیکلرینی اویلارغه [illegible] بولسه‌لر.

لکن بو [illegible]نه‌ده آز: آنگلیه حاکمنڭ اوزا[illegible] ایله گنه [illegible]ینی توتوب آلورغه حقی یوقلی[illegible] قراری صوڭنده، باش أشنی أشله‌ب عیبلنمش[illegible] توتوب آلنالر. آلارنی توتوب یابودان [illegible] حکم ایتودن‌گنه قاچماسونلر دیب لکن بو[illegible] یابلغان کشیلر أشلرینڭ تیز قارالماقن صو[illegible] آنگلیه‌ده بزده‌گی شکلی أشلری قارالغ[illegible] شریل تورمه‌ده اوطرتمیلر. فقط عیبنه [illegible] کشینی ایرکنلکندان حکم‌گنه یازدرا آلا[illegible] [illegible]سیه‌نڭ بو کشی‌قو[illegible] دیووینه گنه قاراب [illegible]سز کشینی [illegible]

ناشر ومحرر: ملا عبدالله آپانای.

...لرنی بز بیك یاراتامز آلارنڭ ...ه کیر...رینی
...بلهمز دیمش.
— اوقوغان کنیلرگه جمعیت لر ...باصاغهده رخصت
بیرهلر باشقه حقوقلرینیده بیرالار.
اما بزنڭ مسلمانلرغه جهالتلر... ...
یاراتسهلرده هر وقت ردایتهلر آزاد فکرنچه ...دلرینڭ
سببی بولار اویغاماسونلر، مصلحت ایتمالسونلر
اویغانسهلر بولرده حقوقلرینی آلورلر دیب بولسه
کرك والا بیك نجب رد قیلولری، آنده بارغان
مسلمانلرده قولنمده قلچ بارمی یاکی بومبه بارمی
...بته هیچ نرسه یرق ویوقلغنیده بلهلر.
ادارهدن.

مفتی الاسلام محمد یار سلطانف طرفندن
...ن امامرغه کوندرلگان استفتانی طبع
...امز. هر کهنڭ بلوب نوروی شاید فائدهـ
...ن خالی بولماسه کیرك
...

...وعدهلی

اورنبورغ صو...ابیسی قار...قنده اولان
...ام ومدرسلرگه.
اوفا غوبیرناسنڭ اولان مسلمانلرنڭ اوشبو
... ۱۸ نچی دیکابرده اوفا شهرنده اولان
...ونی اوز طرفندن وکیللر یبا...وب، بوکونده
...ریئبورغ صوبرانیهسنده ایلان امتحان حقنده
...نظام توزوب، هروقت شوڭا موافق عمل
...دلنسون ایدی، دیه بندن صورایدر.

امتحان ...می توزر ایچون الڭ ایلك
محلهلرنی... ...یارلیلق، بیوك وکچوکلك
...ه آلورغه همده مکتب ومدرسه،
...لر اوشنداق مدرسلرنڭ حالـ
... طوغری کوروب، آچیق
...ه تیوشلی کورلهدر. صوبرانیه
... محلهلر بیك کوب همده تورلی
...راو وبعضیلرده نیچه بیکلر ایله
...روم برافقده اولدوقلری کبی، آراده هم
...کیك قرلرده ماله کوتوب بر یردن بر یرگه
...کوچوب یورمکده وسازلقلر آراسنده
...ون کورمکده اولان محلهلر هم وار. شونڭ
...ون بو محلهلرنی هر وقت کوز اوکنده طوـ
...ب وهر حاللرنی بیلوب طوررغه صوبرانیه
...ون مشکل براشدر. شویله اوله طوروب
...رانیهنڭ اوز محکمهسنده امتحان نظامی
...ولسه، بعض اورنلرده اولان اسلام
...نڭ معیشتلرینه، مدرسه وشاکردلرینڭ
...لا... مناسب اولماز روشده توزلمك
...ار.
...متحان ایدلهمك شاکردلرگه ...بوکونگه

قدر صوبرانیهده مؤذنلك، امامق، خطیبلق،
آخوندلق، معلم ومدرسلك درجهلری
ویرلهدر ایدی. بو درجهلرنڭ هر برینڭ
خدمتی ایکنچسینه کوره بر آز باشقه باشقه
اولهدر. بو درجهلر ایله تعیین ایدلنهچك
خدمتلر آراسنده هم مناسبت رعایت ایدرگه
تیوشلی اولسه کرك.

امتحان نظامی توزولمك حاجت اولسه، آوللر
وشهرلرده اولان محلهلرنی، اسلام خلقلرینڭ
معیشتلرنی، مدرسه ومکتب قاعدهلرنی، شاکرد
ودرس حاللرنی یخشی ملاحظه ایدوب، خلقلر
نڭ اوز آرالرنده واوزلرینڭ مصلحتلری ایله
اوزلری طرفندن توزلورگه تیوشلی.

اوشبو سببلر ایچون: بو کاغدنی الدیغکز
صوڭ وقت اوزدرمای، اوز طرفکزده اولان
موافق آدملر ایله برلکده واوزکز موافق
کوردیککز روش ایله، صوبرانیهده امتحان
قیلور ایچون نظام (پروغرام) توزوب بڭا
تابشروکزنی اوتنهم. یوقاروده مذکور
اولان مؤذن، امام، خطیب، آخوند، معلم
ومدرس درجهلری ایچون مهمات دینیه
وعلوم اسلامیهدن نه قدر شیلر (علم وفنلر)
بیلورگه تیوشلی کورلور، هر بری حقنده آیرم
نومیر ایله یازوب بیان قیلورسز. اوشبو
توزومش نظامکزی (امتحان پروغرامنی)
امضاکز ایله مرحمت ایدوب، بنم اسممه یبار رسز.
مفتی اهل الاسلام الحاج الحرمین **محمدیار سلطانف**

بو استفتا کیلگان صوڭنده بعض قریهلرده
مجلسلر یاصالغانلغی. وبیگانای قریهسنڭ گی
مجلسده پروغرام لفظندن قورقوب، هر یرگه
اصول جدیده تاراتورلر دیب خوفده بولغانـ
لقلری ایشدلمکدهدر. **اداره**

صوڭ خبرلر

◆◆ فیبرالنڭ برنچی کونلرنده پیتربورده گی خریطه باصولا
تورغان (زاویدینیه) لرنڭ برسنده روسیه ایمپیریهسینڭ
خریطهسی صاتولا باشلاناچاق، خریطهغه فینلاندیه،
قافقاز، پروسیلینسکی، بالطییسکی طرفلرینده کرتب
باصلغان. اول خریطه روسیهده بولغان غوبیرنالرنی
اوبلسلرنی همده ۱۹۰۶ نچی یلنڭ برنچی غینوارینهچه
قایسی یرلر (ڨایوننی پالاڨینیهده) بولغان قایسی یرلر
شدتلی محافظه تحتنده بولغان هر قایوسون کورستهدر.

◆◆ باکو شهرینڭ مسلمان جماعتی عمومی مسلمان جماعتی
فائدهلنرلك بر قرائت خانه آچلماقنی اوتنوب گینرال
غوبیرناتورغه مراجعت قیلغانلر

◆◆ کوب پرافیسرلرنڭ فکری بوینچه، یوقاری
...جهده بولغان مکتبلرنڭ آچلماوینه برنچی سبب
...الیتیچسکی) سیاسی جمعیتلرنڭ طیولوی ایکانلگن
...ورساتهلر. حاضر ۱۲ نچی اوکتابر نظامی بوینچه اش
...لوشرطی برله بو جمعیتلرنی یاصارغه رخصت بیرلگاچ
...طیولرده بتادر. شونڭ اوچون پیتربورنڭ پرافیسر
...باعتی قالغان یارطی یلده یوقاری درجهده بولغان
...لتبلرنی آچوغه تأثیرلی (آغیتاتسیه) اجرا قیلهلر.

◆ پسقوفسکی دویزیهنڭ برنچی بریغادنه قاماندیرلك
...متی ایتوچی (شیفف) اورنوندان چغارلغان. شول
...یزیهده گیلرنڭ ایتوینه قاراغاندا شیففنڭ چغارلوی
...نڭ اوچون، لیفلاندیه برنده گینرال آرلوفنڭ قوشوی
...ینچه ریڤالوتسینیرلر حزبینه آطالر ایکان اما قاماندیر
...یففنڭ آطارغه قاماندویت ایترگه وجدانی قبول ایتمگان.

◆ **یاشادان سینزور** پیتربورغدهگی تیلیغراف
...مبهلرینه گازیتلرگه بیروله تورغان تیلیغراملرنی
...لاڨنی تیلیغرافنڭ سینزورینه کورسانورگه امر بولغان.
...مکسه ینهدن اولگیچه. «ص»

◆ برنچی دیکابردن باشلاب یکرمنچی غنوارغه قدر
...ربورغده غزته وڨورناللر چغاررغه صوراب دورت یوز
...یضه بیرولگان. بونلردن باری یوزسکسان عریضه
...ول ایدلگان.

◆ «استریل» اسمندهگی کولکی ڨورنالینڭ محرر
باشری کنورازوفسکینی حکومتنڭ زور کشیلرین
عسکرنی حقارت قیلغانلغی اوچون عیبلیلر. حتی
...روك برلهده تورمهدن چغارمیلر.

◆ موقت گینیرال گوبیرناتورنڭ فرمانی ایله حربی
اره حالی بتکانچیکه قدر «ناوی آبازرینیه» غزتهسی
تقتاتولدی.

◆◆ مالاروسلرنچه وقتلردن بیرلی اوز تللرنده غزته
بوغه کوب اجتهادلری صوڭنده «گرومادسکادومکا»
اسینده برغزته چغارورغه موفق بولغانلر ایدی.
بر یه کون چققاچ ۲۵ نچی غنوارده یابلدی. گوبیرناتور
یکمی دورت ساعت اچنده ڨیڨیسکهلرن توشوررگه
امر بیردی. هم مطبعهدن غزتهنی چغارماسقه پادپیسکه آلدی.

◆ بالطیق دیگزی بوینڭ عسکر کیتکاچ اختلالچیلرنڭ
قوزغالوی یا شادان باشلاندی.

◆ مسکاوده ڨاندار مالر ۶۶ پود «روس» غزیتهسینڭ
۴۰ نچی عینوارده چققان نومیرارن آریستاوات ایتکانلر.

اطراف خبرلری:

توش اویازینڭ جمعیتی

۱۹۰۶ نچی سنه ۱۹ نچی عنوارده تیتوش اویازی
قازان غوبرناسینڭ جمعیتی شولوق تیتوش اویازی
اس...اونیكنڭ رخصتی برله شونغاطی ڨولصی طورای
قریهسنده پرستاف اوراتنکلار ڨولصنوی اسطارشنهلار
حضورنده ۸۰ اوکازنی ملا ۴۰۰ گه قریب سوداگر
وعوم خلقندن مسجد جامعده اویله نمازندن صوڭ ساعت
برده انتتاح ایدلدی.

اوّلا شول مجلسده حاضر بولغان علماء هم محله خلقلری
طرفندین رئیس مجلس انتخاب قلندی. رئیس مجلس
بارش ڨولصی اولوغ کوك کوز ایلینڭ حاج الحرمین
ملا عبدالله حضرت ملا حبیب الله حضرت اوغلنی سرکاتب
کلدوراز ڨولصی کولچرکن قریهسنڭ ملا عبدالحکیم
حسام الدین اوغلنی انتخاب قیلندی. رئیس افندی اوّلا
جماعتکا اعلام قیلدی پادشاهمز ایمپیراطور اعظم حضرتلرینڭ

۱۷ نچی اوکتبرده ... دعالر قیلورغه، ثانیا ...
قیلورغه اجتهاد قیلغانی اوچو... خیر دعالار قیلورغه، ۳ نچی رئیس...
عرض قیلدی توبانده یازلاچاق مادهلر...
کوب نطقلر سوزلر صوڭنده ذکر قیلناچق ...
قرار بیردیلر.

۱) ۱۷ نچی اوکتبر منافیستینڭ ۴ قسمیده جاری بولسه ایدی.

۲) صابرانیهده بولغان مفتی هم قاضیلار علماء آراسندان صایلانوب تعیین قیلنسه ایدی، شولوق مفتی هم قاضیلارغه روسچه یازو بلوب ویشی کلاصلردن شهادة نامه آلو لازم بولماسه ایدی.

۳) بزنڭ محله امامری اهل محله طرفندین صایلانوب دوخاونوی صابرانیه طرفندینغنه تأکید ایدلسه ایدی. روسچه یازو بلوب امتحان قیلنو لازم بولمسه ایدی.

۴) بزنڭ اهل اسلامنڭ امور دینیهلری نکاح، طلاق، تقسیم ترکه هم وقف، وصیة مذکور صابرانیه نظارتنده بولسه ایدی.

۵) اهل اسلامدان چیت مملکتده تحصیل علم قیلغان آدملرگه امام بولورغه رخصت بولسه ایدی.

۶) بزنـڭ مسجد ومکتبلرومزگه پراڨیتلستوا طرفندین اونیسپیکترلر قاطشماینچه فقط دوخاونوی صابرانیه نظارتنده بولسه ایدی.

۷) بزنڭ مدرسه ومکتبلرمزده بالالارمز بالغ بولغانچه بزنڭ علوم شرعیهنیگنه اوقوب اورسچه اوقتلماسه ایدی، بالغ بولغاندین صوڭ تلسهنندا این تل اوقسه اختیارلی بولسه ایدی.

۸) بزنڭ مدرسه ومکتبلرمزده تعلیم امامر اختیارنده بولسه ایدی اگر امامنڭ وقتی مساعده قیلماسه معلم قویلوب امامر ناظر بولسه ایدی.

۹) اهل اسلام علم ومعارف جهتندن کامل اختیارلی بولوب علم ومعارفنی نشر قیلورغه اختیارلی بولسهلر ایدی.

۱۰) غوصودارستوینی دوماغه چلین صایلاوده عدللك برله باشقه ملتلردن نفوسی اعتباری برله کوبو بولسه اهل اسلامدن شول مقدار بولسه ایدی.

۱۱) بزنڭ زیمسکوی اوپراوالرده علاصنیلر هم چلینلر عدد رؤس اعتباری برله بولوب مسلمانلردن علاصنیلر هم چلینلر بولسه ایدی. مذکور علاصنیلر ناچالستوا قول آستنداغی استارشینه وصودیه کبكلردن بولمسه ایدی.

۱۲ مسلمانلار امور دنیاویهده، امور معیشتده باشقه ملتلار برله بر درجهده بولسهلار ایدی.

۱۳ زیمسکوی ازبور اچنده زیمسکوی اشقوللارغه توتلا تورغان آقچه مسلمانلارنڭ مدرسهسنه بیرلسه ایدی. اوز بزگه بیرلمسه مسلماندن اول آقچه آلنماسه ایدی.

اوشبو مذکور مادهلارنی بالاتفاق غراف ویته حضرـ تلارینه تیلیغرام ویروب هم پادشاهمز حضرتلارینه عرض ایتماکنی اوتندی هم شول خصوصده تیلیغرام بیرور اوچون مذکور جماعتدان اوچ کشی صایلاندی اوّل کلدوراز ڨولصی اسکی لاشچ ایلینڭ اوکازنی ملا صنعت الله مصطفی اوغلنی ایکنچی نیکیفرور ڨولصی کچی اتراچ ایلینڭ اوکازنی ملا خطیب صفی الله اوغلنی، اوچنچی بارش ڨولصی بارش ایلینڭ خیرالدین سراج الدین اوغلنی.

بو مجلس توغروسنده تتوشدن جلال الدین افندی طاهروف امضاسیله ۲۹ نچی قران مخبرنده یازلغان بولسهده

... هیچ تفتیشسز نه ایچون ایکانون بلمایچیده
...تورمهگه طغالر: مثلا بولغان بر واقع: بر
...تورمهده شول چالی اوزاق یاتقرغانلرگه حتی
...اوزلرینه بوکشی نه ایچون یاتقرغانلرون
...لر. آنگلیهده کوتیلورگهگنه حاضرلنگان
...کشینی یابدرالماید. چونکه اول ... هیچ
...اش اشلهمگان: ایرن کشی قانون طیمغان
...مهسون اشلی آلادر. انگلیهده حتی قانونگه
...قلغان کشینیده عیبی مور بولمغانده حاکم
...ه گه (اوستینه قاچرماونی یوکلاب آلوچیغه)
...رگه تیوشلیدر.
...گلیه قانونی هر کم اوزی ایرکن بولوچیلق نی
...صاقلیدر: هیچ کم قانوندان باشقه، حکمنڭ
...گه موافق ...اردن باشقه ایرکنچیلکدن یازدره
...س. بوزوچی کیراك کم بولسهده بولسون
...کم اوزی ایرکن بولوچیلق حوقنی بوزسه
...کوره جزا قلنهدر.
...گلیزنی حکمسز ایرکنچیلکدن ...درو توگل،
...اوینهده خواجه رخصتندان باشقه کو ممنوع در
...تسیه هم باسوب کروی هم تنتووی ایچون حکم
...شوسنده جوابلیدر. فقط حکم قراری بولغان
...ده گنه یا کی اوت چغوب ایوگه اوت قا... احتمالی
بولغان وقتدهغنه آنگلیه پالیتسیهسی عیبسز کشینڭ
ایوینه رخصتسز کره آلادر لکن بو وقتده انگلیه
پالیتسیهسی هنوز حکمنی اونوتمی ایسینه تورهدر.
آنگلیزلرنڭ ایولرینه کروب، تنتوب یوروتگل،

حتی آلارنی بر جیردن ایکنچی جیرگه کوچب یورو
ایرکنچیلکندهده چیکلاو ممکن توگلدر.
آنگلیهده کرستیان (زراعتچی) بزدهگی شکللی
اون آولینه برکتلمگان. آنگلیهده کرستیاننی،
قایتورغه اوزی تلهمگانده، کوچلاب یاتاب (آولدان
آولغه صالداتلر ایله) بلان توغان جیرینه قایتارو
ممکن توگلدر. بزنڭ کرستیان پاشپورتینڭ وقتی
اوزوب، مدتن اوز آیتدره آلماسه، ایوینه
قایتورغه مجبوردر: باری بر، شهرده آشی بولسهده
تاشلاب کیتسون: آڭغار باشلقلرمزغهغنه یاراغان
هم قوشقان جیرده تورورغه ممکندر. لکن آنگلیز
اوزینهگنه یاراغان جیرده تورهدر. آنڭ صوڭنده
آنگلیه حقوقلری کشینی، کیراك کم طرافندانغنه
بولماسون، تن جزاسندان وتورلو کوچلاولردن
صاقلیدر، مثلا: پالیتسیه طرافندانمی، عسکر
طرافندانمی یاکی باشقهلر طرافندانمی.
آفیتسر امری بوینچه بولسهده خلقغه آتوچی
هر صالدات حکم قارشوسنده جوابلیدر لکن حزبی
حکم قارشوسنده توگل بلکه بریساڨنی (خلقنڭ آنط
ایتکان اوز کشیلرینڭ عمومی حکمی قارشوسندهدر.
آنگلیهده هر کم اوزی ایرکن بولوچیلقنڭ حقوق.
شولای. بو حقوق بوینچه حکم قرا... باشقه هیچ
بر کشی یابدرلمای تورا تورغان ایوینه هیچ کم
تیمی، بر جیردن ایکنچی جیرگه کوچونی قصمی هم
هر کم تورلو کوچلاولردن صاقلانمقدهدر. بو
حقوقلرنی بوزغان کشی، حکمگه هم جزاغه مستحق در.

دخیك باشقه مملکتلرده، مثلا: بیلگه هم سایدینوتنای
اشتاتده، قانونلر شونداوق در.
گیرمانیه هم فرانسیهده هر کم اوزی ایرکن
بولوچیلق حقوقی قانون ایله صاقلانمقدهدر. فقط
روسیهدهگنه بو حقوقلر یوق:
بو حقوقلر ۱۷ نچی اوکتابر مانیفیستینه چاقلیده
یوق ایدی هم حاضرده یوق ألی. لکن بو حقوقلر
خلقغه بیك ضرور خصوصا بو حقوقلر خلقغه ضرور هر کم
ایرکنچیلكنی آلورغه تلهگان ایچون. کشیگه
ایرکنچیلك هوا هم ایکمك شکللی کیراك: قایچانکی
اورامده قینالمرگنی بلساڭ، ایووگه پالیتسیسکینڭ
کوچلاب کرونی بلساڭ، اشلی تورغان جیرگدان
آلوب، الله بلسون، قایدهدر یبارهچکرنی بلساڭ،ـ
بو وقتده عمر ایتووی چدی آلماسلق آغر بولادر.
موندای مملکتده ترکلك هر اش چدی آلماسلقدر.
هر کم اوزی ایرکن بولوچیلقنڭ حقوقلری
اوزینڭ کیرا کلرون آڭلاو، دشمانلرون ...ستلر-
ون بلوایچون دخیده بیك ضروردر. روسیهده
موڨیكگه یاقتیلق هم علملك ...چینی، اشچیگه
حالن یخشیلا وطریقه ...نی تورمهگه اوطرته
... ...چیتکه یبارهلر لکن خلق ...دانلقندان؛
بای وکوچلیلر آلداوندان عیلانهدر. هر کم
اوزی ایرکده بولوچیلق حقوقی لغانده بو اشلر
بولماس ایدی: شهردان شهرگه آولدان آولغه
یوروب خلقغه فقیرچیلك بلالرون ...لاوچی آنگلیه
معلمن هیچ کم قیوچیلق ایتوب توب الالمیدر.

هـم خلقده اوگرهنـه، کورهشرگه تیوش کشیلرون
هم دشمانلرون آڭلیدر.
منه نهایچون هر کم اوزی ایرکن بولوچیلق حقوقی
خلقغه ضرور: **بو حقوق خلقغه یاقتیلق بیره،
یاقتیلق قوّت همینگللك کیتره.** بونی روسیهنڭ
اشچی خلقی آڭلادی، بارچهسی بر بولوب ضرور
حقوقلر حسابندن هر کم اوزی ایرکن بولوچیلق
حقوقندهده صورادی، ۱۷ نچی اوکتابرده حکومت هر کمنڭ
اوزی ایمین بولوچیلق حقوقی بارلقن ایتدی هم وعده
قیلدی: «خلقغه بولاك ایتهرگه ایرکنچیلکینڭ
اوزگارتلمی تورغان نیگزلری – **هر کم حقلقده
اوزی ایمین بولوچیلقنی**» لکن مانیفیستده
ایتلمش «هر کم اوزی ایمین بولوچیلق» بزده شول
...دهغنه اشده ...ورتلور، قایچانکی بو حقوقنی
بوزوچیلر اوزلرون کوته تورغان **حقیقی جزانی
بلسهلر.** آلار بو حقوقنی شول وقتدهغنه بلورلر،
قایچانکه بارچه چیناونیکلر وباشقه خدمت ایالری:
غرداڨایلر، غوبیرناتورلر ...مینیسترلر اوزلرینڭ باشلق
قوّتنی (ڨلاستنی) حاضرگی حکومتدن آلمیچی،
خلقدان آلا باشلاسهلر، خلق آلنده یعنی
آنڭ وکیللری آنطلی حاکملری قارشوسنده اوزلرینڭ
باشلق قوتنی ایله فائدهلانغانی ایچون جواب بیره باشلاسهلر.
قایچان خلق وکیللری مملکتده ...وتنی اوز قولینه
آلسه، شول وقت هر کم اوزی ایرکن یاوچیلق
حقوقنی صاقلاوچیلق تابار.
...علییف.
ترجمه قیلوچی محی الدین...
...دن ترجمه.
نار...

آنده یازلغان نرسه‌لرنڭ بزنڭ اصل قرارمزغه موافقتی اولمادغندن اظهار حقیقت اوچون ینه‌دن طبع ایتما کگزنی اوتنامن چونکه بومجلسده منتخب کشیلردن برسی بن عدم اولدغمدن آنلاغی قرار بڭا بیك معلومدر.

مجلسڭ منتخب وکیل اوکازنی ملا صنعت‌الله بن مصطفی

دوخاونوی صوبرانیه‌ده اولان قاضی‌لرنڭ البته فنون جدیده‌دن کامل خبردار اولماقی ضرور، همده مذکور صوبرانیه روسیه مملکتنڭ بر محکمه‌سی اولدغندن روسچه سویلاب یازه بلملرینڭ ضرورتی نیده بیان حاجت توگل. اوشنداق امام‌لرمزنڭ‌ده هروقت محکمه‌لرگه مراجعت قیلماقی ضرور اولدغندن آنلرده روسچه بلسه‌لر ضرر بولماس ایدی. شونڭ اوچون ۲نچی ۳نچی ماده‌لرنڭ ملاحظه‌سزراق قرار بیرگانگه اوخشایلر.

تتوش اویازندن اوز مخبرمزدن:

تتوش اویازی بالچیك استانساسنده اوبشتوا پاتربیتلی دهر تورلی غزیته‌لر صاتلمقده‌در. بوتورلی غزیته‌لر صاتوب خلق‌نڭ فکرینی آرتدرمق ناچلستواغه آغر کلدی. اوچونچی استان پریستاوی کیبتکه کروب پریکزچك افندیه بویله دیمش. دونسکی ریچ، **ۋولژسکی ۋیستنیك، ۋولژسکی لیستوك** غزیته‌لرینی صاتمق یارامیدر چونکه خلق‌غه یالغان خبرلرنی طارتورغه سبب بوله اول غزیته‌لرده هیچ توغری خبر یوق اما من سزگه بیورام **قازانسکی تیلیغراف** غزیته‌سنی صاتمغه آنده اولان خبرلر بیك توغری ممکن بولسه قازانسکی تیلیغرافنی ارزان یاخود بجاناویرنکزدیو.

— استاناۋای پریستاف «روس پراۋصلاونی صامادیرژاونی» گازیتنده بلکه صاتارغه قوشقان بولور ایدیده اما نی‌اشلامك کیرەك مسکینگه چغارغه بیرمیلر.

قزان خبرلری

◆◆ بیرام تعطیلی، روس سوداگارلرینڭ بعض‌لری طرفندن رعایه قیلنمیه‌در. شونلقدن پریکازچکلر ناچالستواغه شکایت قیلدیلر. اگرده خواجه‌لری رعایه قیلمسه‌لر اش تاشلاباچقلرینی اعلان ایتدیلر. موگار قارشو ناچالستوا اگرده بونلر اش طاشلاماقچی بولسه‌لر آنلرنی (قامچیلر ایله) طنچلاندراچاغینی وعده قیلدی.

◆◆ **قزانده یاڭا غزیته‌لر ۲۹** نچی غنوارده «کرستیانسکی گازیتا» اسمنده یاڭا بر غزته چقدی. غزته‌نڭ بخشی بولاچاغی مأمولدر. محرری، اولده «ۋولژسکی ۋیستنیك» محرری ص. ل. ماصلوفدر.

◆◆ ذاکر افندی طاهرفکه قزانده «حریت» اسملی گونده‌لك غزته چغارورغه رخصت بیرلدی. ترقی طرفداری بر غزته اولاچاقدر. مطبعه تابولسه تیزدن چغاچاغی امید ایدله‌در.

◆◆ **ۋوغا خبرلرندن** پاراخودچیلر یازگونی نیفت قیمت بولغانلقدن فراختلرنی (نرسه یورتو بهالرن) قیمتلاتماچی بولالر. پراۋوز قیمت بولسه نفت صاتوچیلر نفتکه یاڭادن بهانی آرتدرمقچی بولالر.

دیمککه تسلسل کیتاچك.

پیتربورغه بارمش پریدستاویتل‌لر غراف ویتتی حضرتلرینه باروب غراف اغناتیف کامیسیه‌سی قارغان مسلمان‌لرنڭ اشلرینی غوسودارستۋیننی دوما جیولغانچه قاراودن توقتاتلسه ایدی دیب سورارغه آرالرندن برنیچه کشی‌نی صایلاغانلر ایدی.

مخصوص مخبرمزدن غراف ۋیتته‌گه ۲۹نچی غنوارده کرگانلکلرندن تیلغرام [illegible]. نی سویلاگانلرن مفصل اولەرق کله‌چه نسخه‌لرده یازارمز.

◆◆ ترتیبسزلك یاصاغانلری اوچون اوچیتلسکی سیمناریه‌دن اون یدی شاگرد قوولدی.

مکتوبلر.

محرری افندی [illegible]

[illegible] زنڭ برگوشه‌سینه

بومکتو[illegible]

یرلەشدرمەگگزی رجا ایده‌من.

غصرینمکی بشچی نومر ترجمانده ساتسیالیزمنی جیمررگه کرشمش. لکن آنی جیمررگه ینگل بولسون ایچون‌در، حاضر یاورپاده‌غی ساتسیال دیماکراتلنڭ اویراتوون تیکشرام دیب اوزندن برساتسیالیزم یاصاب شونی تیکشرب ماتاشادر.

مثلا: „اول ساتسیال دیماکراتلرنڭ تله‌وی بوینچه قادین واولاده مشترك اولق لازم کلییور“ دییور. لکن بوسوزینڭ درستلگن محرر افندی نرسه برلن اثبات قیلمقچی بولا ایکن؟ اگرده اول تاریخ غه هم حاضرگی طورمشقه التفت برلن‌راك قاراسه قادین هم اولادنڭ مشترك بولووی ساتسیال دیماکراتلر تله‌گان نرسه بولمای بلکه حاضرگی کاپیتالیزم اوزرینه بناء قیلنغان طورمشدن ایکن کورر ایدی. هم ساتسیال دیماکراتلرنڭ عائله توغریسنده‌غی فکرلرن دفعه‌سویله گانچه اول توغریده‌غی محرراتنی آلوب اوقوسون ایدی.

(بیبل؛ قادین هم ساتسیالیزم. „قاۋوتسکی“. ئېرفورتسکی پروغراما“ وباشقه‌لر کبی) ینه محرر افندی ساتسیالیستلرغه قارشی: «پدرنفسندن اسیر کیب اولادینه برشی طوپلایه‌جق بو ایسه اورطه‌یه قویلیب عمومه تقسیم اولنه‌جق بونڭ مساوات وعدالت نرەده قالدی؟ دییور.

بو آخر یوللرندن محرر افندینڭ ساتسیال دیماکراتلنڭ اویره‌توی برلن مارکسیزم چقغانغه قدر بولغان، حاضرگی فنی ساتسیالیزم برله هیچ برلگی بولماغان بورژوزنی ساتسیالیزمنی صاتاشدرووی آڭلانادر.

میراث بتون خلقغه بولنه ایکان!

بولونی کم ساتسیالیزمنڭ تله‌وی دییور؟ ساتسیالیزم اوزی بولونی بترر ایچون بولغان برقورال توگلمی؟

افندم حضرتلری!

بوزمانده‌غی نرسه‌نی کیری قاقغانده شول زمانده‌غی قورالللر برله قوراللانرغه تیوش ساتسیال دیماکراتیه‌نی سوگام دیب بورژوآزنی ساتسیالیستلرنی مثالغه ۋتارغه یارامی.

برساتسیال دیماکرات.

بوادن

معتبر «**حیات**» گازیته‌سینڭ **۴۸**نچی نمرنده «بوا شهرندن تزاید اسلام» سرلوحه‌سی ایله برمقال درج اولنمش ایدی. مقاله‌نڭ مضمونی بوا اویازنده اوبی قریه‌سینڭ امامی ملا احمد صفا ولیشیف جنابلرینڭ همت، غیرت ودعوت مردانه‌سی سایه‌سنده اوبی‌غه یاقن «دووان» اسملی مجوس قریه‌سینڭ مجوسلرندن ۸۰ ایر و۷۲ خاتون‌نی مسلمان ایدوب و۲۵ نکاح اوقومش ایدی. ونکاحلرین بوشلای‌اوقوب «متریك» دفتری پوشلینیاسی ۶ صوم ۲۵ تیننیده اوز کسه‌سندن توله‌مش ایدی. وشول کوندن بیرلی همان دعوة اسلام ایله مشغول بولوب کچن کونلرده عمومی قریه اهلی همه‌سی مسلمان بولوب قریه‌لرینه مسجد صالورغه رخصت صوراب مخصوص اورنغه همه مهتدیلر جیبولوب «پریغوار» ویرمشلر.

مسجد ومکتب‌نڭ اورننی وبعض اسبابلرین حاضر ایتمشلر وتیزدن جناب حق موفق ایدرسه مسجدلری تمام اولوب علویت اسلامیه اولان مناره‌لر هواغه چغه‌چقلر. ویومی ۵ کره اذان محمدی طاوشلری بتون قریه‌نی تشریف ایده‌چکدر. فقط آرالرنده آنچق بایلق ایه‌لری اولمدیغندن بر آز آقچه‌غه محتاج اولوب ۋولستنوی «کانتور» وبعض ضور کشیلرنڭ شهادة وتصدیقلری ایله بر دفتر یاصاب هرکشینڭ فی سبیل الله خیرینی مع الممنونیت قبول ایده‌چکلر. امید ایده‌مزکه بو اورنغه بیرولگان خیرات بعض مسجد ضرارلرغه ایتمش خیراتدن ملڭ کره افضل واحق اولسه کرکدر.

[illegible]صا بونلر صرف مجوسی اولدیقلری حالده مسلمان اولەر[illegible] تیزدن مکتب ومسجد فکرینه توشولری شایان تحسین[illegible] برکشینڭ اسلامیه تاریخ شناس اولانلرغه معلومدرکه فداکارلقلر ایتمشلر. [illegible]نلر ایسه بر[illegible] اینتووینه قارشونه قدر بزده بونلرنڭ حقنه نه‌قدر فداکارلقده بولونساقده آزدر. حصوصا روه بیرنده بلاخوف [illegible]نشر دین [illegible]بین اسلام [illegible] ایدن [illegible] ملا [illegible] صفا افندینی [illegible] نه قدر تقدیر

قزانده بالق بازارنده ۋیلشنیکوف وارثلرینڭ یو[illegible]ده عبدالرحمن پاطوالنده هردائیم یخشی یمرقه صاتلماقده‌دور بهاسن آرتق آل[illegible]

ا. ن. خاریطونفڭ مطبعه‌س[illegible]

قزانده گارادسکی پاصاژده.

مطبعه‌مزده یاڭا گوزل حرفلر ایله کتاب ورساله‌لر، اشچوطلر[illegible] ۋیزیتنی کارتچکه‌لر باصولورغه قبول ایدله. هم هرتورلی [illegible] کنه‌گه‌لر بلانکه‌لر اشلانه هم صاتولادر.

وتبریك ایدرسه‌کده آزدر. من من دیه قاپقه‌دن قاپقه‌غه ملڭ تورلی آلداو وغدارلق ایله یوگوروچی والله‌غه یاقن ایده‌چکمن دییوب بیچاره نادان خلقنی آلداب یوروچیلرگه عبرت بولسون!

(غیاث حسنی).

۲۵نچی غنوار. ۱۹۰۶

اداره‌دن:

یاڭا مهتدی‌لرنی اسلاملری ایله تبریك ایدامز. جناب حق امثالینی زیاده ایلاسون.

مسجد ومدرسه‌لری اوچون یاردم قیلورغه اراده‌سی بولغان کشیلردن اداره خانه‌مزده اعانه قبول ایدله‌در.

مکتوبلرگه جواب.

خلق‌غه ایرکنچیلك اعلان ایدلوبده قریه‌لرده بوکونگه قدر هیچ تأثیری اولمادغندن شکایت ایدوب لطیفه صورتنده مکتوب یازوچی م. قریه‌سینڭ مؤذنی جلال الدین افندیگه:

افندم! سزنڭ قریه‌لرده کورنمگان ایرکنچیلکارنی بزنڭ قزانغه‌ده بیك چامالابقنه یباره‌لر. کیناتدن کوب ایتوب صالوب تمی بوزولوب کیتماسن دیب آشقه توزنی چمتوبکنه صالغان شیکللی بزگه‌ده موندە آزلاب آزلابقنه بیره‌لر. شولایده بولسه بتونلایوك یوق توگل. بوکونگه قدر گازیته چغارو اوچونده نی‌قدر مشقتلر چیگادر ایدك. حاضرده هرکمنی اوزن سینزور یاصاب گازیته چغارورغه رخصت بیره باشلادیلر. برده یوقدن بوده البته آرتغراق. شاید زمانلر یوللر توزالور شول چاغنده نصیب بولسه سزنڭ قریه‌لرگه‌ده ایرکنچیلکلر باروب یتار. پیتربورغده یکرمی دورتنچی نویابرده اعلان ایدلگان گازیته‌لر اوچون بولغان حریت مطبوعات قانونینده بزگه مونڭ قزانغه دیکابر آخرلرنڭ راقنه کیلوب یتدی. آوللرغه بارا تورغان پوچطه تاغیڭ اوزاغراق یوریدر.

◆◆ چاللیده ح. افندی زبیریگه!

افندم شعرگزی درج ایته آلمیمز عفو ایدگز.

آچولانمیغنه اوقوگز!

معرفت نی دیگان سوز؟

— تانوب توبلاب بلو دیگان سوز. اما صاتاشما، بای افندی، سیری، رینتالار بلوگنه معرفت توگل. صاتاشما، قزل مال صاتوچی، صیتصه، تریکا کبیلرنی تانوغنه‌ده توگل. صاتاشما شاگرد، تللر بلوب یازوتانوغنه‌ده توگل.

صاتاشما خلفه، الفبا اوقوتا بلوگنه‌ده توگل. صاتاشما حضرت، منبرده برنرسه بلمگان کمسه‌لرگه عمر بوینه برخطبه‌نی اوقوغنه‌ده توگل.

صاتاشما فقیر، کوننه اوتوزتینگه برصاژین اوتون یاروغنه‌ده توگل.

صاتاشما گازیتچی، اورام خبرون یازا بلوگنه‌ده توگل.

صاتاشما مؤذن، مناره‌ده بیش وقتقه آذان قچقره بلوگنه‌ده توگل.

صاتاشما وعظچی، جمعه عید کبی ضور جیولولارده روزه. قربان توابن[illegible]ه سویلی بلوده توگل.

صاتاشما بالا آتاسی، بالاغه طهارت، نماز بلدروگنه‌ده توگل.

صوڭ معرفت نرسه‌نی تانوب[illegible]

— الله تعالی[illegible] بتون صفتلری[illegible] بر، بار، ترك، کوچلی نرسه‌[illegible] صاناوغنه‌ده توگ[illegible].

صوڭ چو[illegible]؟

بو بیرنی یارات[illegible]چی الله، اینده[illegible] یاراتوچی الله، کوكلرنی بل، [illegible] صولارنی بل، یلدزلر[illegible] یاراتو[illegible] اوسملکلرنی اوستروچی الله[illegible] یاراتوچی الله، آلارنی بل، آ[illegible] الله. ایندی آنی بل. کونلرنی [illegible] حیوانلرنی یاراتوچی الله، آلا[illegible] بلو هر کمگه تیوشلی دییوب[illegible] یاراتقان نرسه‌لرین بارنده بلمك[illegible] اول توگل مگر معرفت[illegible] جغرافیه، تاریخ، بیز سرو[illegible] همه‌سیده معرفت بولادر.

ایندی بر کمسه معرفت[illegible] اسلام دینده الله‌نی چن تا[illegible] اسلام توگل نا[illegible] اسلام توگل [illegible] جولرلك[illegible] نعمت[illegible] تـ[illegible]

[illegible] اسلام [illegible] اسلام، تو[illegible] اسلام، توگل[illegible] ایکمك قاتیسی، [illegible] اوغری، نادان میراوایغه [illegible] آبوچی[illegible] میشارلرگه بیر[illegible] یور[illegible]، یوقلاوجیلرغ[illegible] بیور[illegible]کراتیه، اوزینڭ[illegible] طیارغه. اسلام، توگ[illegible] کیوبده اوزینڭ توغل[illegible]

اداره‌دن اخط[illegible]

غزته‌مز عادتده[illegible] وسه‌شنبه کونلرنده[illegible] برنچی نیۋرلده چغارغه[illegible] چهارشنبه کون چقدی. ایکنچی نومر ۵نچی [illegible] کون چاچاقدر.

ناشر ومحرر: ملا عبد[illegible]
[illegible]ЗАНЬ.
[illegible]ДСКОЙ ПАССАЖЪ.
[illegible]фія И. Н. Харитонова.
[illegible]906.